

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

AJÁNLÁSOK

A VÁLLALATI TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS KÖRNYEZETI SZEMPONTJAINAK ÉRVÉNYESÍTÉSÉRE

– Állami példamutatás –

*„Vállaljuk, hogy [...] a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.”
(Magyarország Alaptörvénye, Nemzeti Hitvallás)*

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
1. Bevezetés	3
1.1. Nemzetközi kezdeményezések	3
1.2. Hazai kezdeményezések	9
2. Állami példamutatás	10
2.1. Átfogó intézkedések	11
2.2. Beszerzés, logisztika, szállítás, közlekedés	12
2.3. Zöld iroda	14
2.4. Hulladékgazdálkodás, anyagtakarékosság.....	15
2.5. Vízgazdálkodás.....	17
2.6. Energiafelhasználás, fűtés / hűtés	18
2.7. Rendezvények szervezése.....	20
2.8. Étkezés.....	22
3. Nyomonkövetés	25
4. Felhasznált és ajánlott források	26
5. Mellékletek	27

1. Bevezetés

Ez az összeállítás elsősorban azon szervezetek számára kíván a kezdőlépésekhez kiindulópontul szolgálni, amelyek eltökéltek abban a meggyőződésükben, hogy a működésük során elkerülhetetlen a társadalmi felelősségvállalással szembenéznük. Ezen a hosszú és kihívásokkal teli úton az első lépések megtétele a legnehezebb, de hogy nem lehetetlen az elvárás, azt azoknak a példái is kiválóan szemléltetik, akik elindultak már az úton és az első sikerélményeiken is túl vannak. Az ő jó gyakorlatuk és követendő példáik közül egynéhányat röviden itt is bemutatunk.

A vállalati társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos prioritásokról és **Cselekvési Tervről szóló 1201/2015. (IV. 9.) Korm. határozat alapján kidolgozott Ajánlás** a többségi állami tulajdonban lévő gazdasági társaságok és a Kormány irányítása alá tartozó költségvetési intézményeket hívja fel cselekvésre az erőforrások takarékosabb, hatékonyabb, környezettudatosabb felhasználása, a hulladékképződés minimalizálása, a környezetterhelés csökkentése érdekében. Azonban bármely más vállalkozás is hasznosíthatja és bevezetheti saját mindennapi tevékenységébe az itt megfogalmazott irányelveket és gyakorlatokat. Minél több követőre talál az állami példamutatás, annál sikeresebbnek tekinthetjük a kezdeményezést.

1.1. Nemzetközi kezdeményezések

A társadalmi felelősségvállalás hazai megalapozásának és alkalmazásának alappilléreit a nemzetközi szintű konferenciák és egyezmények adják. A téma elsők között az 1992-ben rendezett **Rio de Janeiro-i, az ENSZ Környezet és Fejlődés világkonferenciáján** került napirendre. A fenntartható fejlődés központi gondolatára épített konferencián fogadták el a **"Feladatok a XXI. századra"** (Agenda 21) című, akcióprogramként szolgáló dokumentumot, mely ajánlások és javaslatok gyűjteményét tartalmazza a fenntartható fejlődés megvalósítása érdekében. A Riói Nyilatkozat a Környezetről és Fejlődésről 16 elve¹ magában foglalja a „szennyező fizet” elvet, amely a vállalati társadalmi felelősségvállalás egyik első megjelenésének is tekinthető. Az Agenda 21 keretét biztosította a vállalati társadalmi felelősségvállaláshoz, felismerve a kormányok szerepét a vállalatok jobb környezetgazdálkodásának és -irányításának bátorításában. Mindezek ellenére az üzleti szféra nagyjából folytatta addigi gyakorlatát a környezeti és társadalmi költségek externalizációjával. Így a 2002. évi Fenntartható Fejlődés Világkonferencián, továbbá annak megvalósítását jelentő Johannesburgi Végrehajtási Tervben megegyezés született arról, hogy a nemzetközi közösségnek elő kell segítenie a vállalati felelősségvállalást és elszámoltathatóságot, valamint a legjobb gyakorlatok cseréjét a fenntartható fejlődéssel összefüggésben.

¹ „A nemzeti hatóságoknak törekedniük kell a környezeti költségek nemzetközi megosztásának és a gazdasági eszközök felhasználásának elősegítésére, számításba véve azt a megközelítést, hogy elvben a szennyezőnek kell viselnie a szennyezés költségét, tekintettel a közérdekre, és anélkül, hogy a nemzetközi kereskedelmi és befektetési folyamatokat eltorzítanák.”

Ezen kívül a társadalmi felelősségvállalás előmozdításával kapcsolatban döntő jelentőségűnek tekinthető a 2001-ben hatályba lépett **Árhusi Egyezmény**. Az egyezmény célja, hogy jogokat biztosítson az Európai Unió állampolgárai számára, valamint kötelezettségeket rójon a részes felekre és az állami szervekre környezeti ügyekben, az információkhoz való hozzáférés, a nyilvánosságban történő részvétele és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosítása tekintetében. 2005-ben az egyezmény módosítására került sor, a korábbi három kulcsfontosságú területet kibővítették a géntechnológiával módosított szervezeteket érintő ügyekre is, s pontosították a felek kötelezettségeit a nyilvánosság részvételére vonatkozóan a GMO-kat érintő döntéshozatal során.

Az említett okmányok közül egyik sem vonatkozik kifejezetten a vállalkozásokra, de a vállalkozások hatása értelemszerűen valamennyiben megjelenik. Az **OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó Irányelvei** (2011) környezetvédelmi fejezete² abból indul ki, hogy a hatékony környezetirányítás a fenntartható fejlődés fontos része, de egyre terjedő nézetek szerint a vállalkozások kötelessége és egyben üzleti lehetősége is. Mivel a multinacionális vállalkozások mindkét tekintetben szerepet játszanak, e vállalkozások vezetőségének feladata, hogy kellő figyelmet fordítson a környezeti kérdésekre üzleti stratégiájuk kialakításakor. Az *Irányelvek* alkalmazásában a „hatékony környezetirányítás” kifejezés a lehető legtágabb értelemben használatos, és minden olyan tevékenységet magában foglal, amely a vállalkozás tevékenységeinek közvetlen és közvetett, hosszú távú környezeti hatásait irányítja, valamint szennyezéscsökkentési és nyersanyag-felhasználási elemeket is tartalmaz. Az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó Irányelvei (2011) környezetvédelmi fejezetének 8 pontját az *1. számú melléklet* tartalmazza.

Az ENSZ rendszeresen konzultál a privát szektorral, találkozik az üzleti vezetőkkel és szervezetekkel, hogy a segítségüket kérje az ENSZ céljainak eléréséhez. A kapcsolat vezérlőelvként a „**Globális Megállapodás**” (Global Compact)³ kezdeményezése (2004) eredetileg 9, később 10-re bővült alapelv megfogalmazásával olyan összefüggésrendszert teremtett, aminek keretében a világ üzleti vezetői elkötelezik magukat bizonyos normák követésére az emberi jogok (2 elv), a környezetvédelem (3 elv) és a munkakörülmények (4 elv) területén, s egyúttal szorgalmazza a piaci szereplők korrupcióellenes (+1 elv) működését. Vállalatok, szakszervezetek és az NGO-k százai vállalták fel a Megállapodásban leírtakat. A Megállapodás nem fogad el vállalati pénztámogatást. Nem erősíti meg és nem értékeli fel a vállalatokat. A Megállapodás arra ösztönzi a vállalatokat, hogy támogassák az ENSZ céljait tanulás, párbeszéd és projektek révén.

A 2011. évi, „**A vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó megújult uniós stratégia (2011-2014)**” c. **Európai Bizottsági Közlemény** felkéri a tagállamokat arra, hogy az Európa 2020 stratégia támogatására fejlesszék ki, vagy tegyék naprakésszé a vállalati társadalmi felelősségvállalás támogatását célzó saját terveiket vagy a kiemelt intézkedések nemzeti jegyzékét. Az Európai Bizottság felkérte továbbá az EU-tagállamokat, hogy az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa által 2011-ben elfogadott „Üzleti szféra és emberi jogok irányadó elvei” c. dokumentumban foglaltakat jelenítsék meg a vállalati társadalmi felelősségvállalással (a

² Id.: *1. számú melléklet*

³ <http://www.unglobalcompact.org/>

továbbiakban: CSR – *Corporate Social Responsibility*) kapcsolatos cselekvési tervükben, illetve alkossanak külön akciótervet e területre.

A CSR terén megvalósult nemzetközi kezdeményezéseket az *1. számú táblázat* mutatja be, melynek vastagon kiemelt részei környezeti vonatkozással is bírnak. A kezdeményezések kategóriák szerinti bontását a *2. számú melléklet* tartalmazza.

1. táblázat: Példák egyéni CSR kezdeményezésekre

Témakör	Szemléltető példák*
Vállalati magatartási kódexek	A legtöbb multinacionális és hazai vállalatnál van elfogadott magatartási kódex.
Többoldalú kezdeményezések	<ul style="list-style-type: none"> • Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI)* www.globalreporting.org • Etikus Kereskedelmi Kezdeményezés (ETI)* • Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési Rendszer (EMAS) http://ec.europa.eu/environment/emas • Kisméretű és Kisüzemi Bányászati Együttműködés (CASM) – legjobb gyakorlatok útmutatója* • Tisztességes Munka Szövetség • Nemzetközi Társadalmi Elszámoltathatóság* • Globális Felelősségű Akkreditált Termelés* • ISO 26000 Társadalmi felelősségvállalás szabvány http://www.iso.org/iso/home/standards/iso26000.htm • Üvegházhatásúgáz-barát termék tanúsítvány szabvány* • ISEAL Helyes gyakorlat kódex a társadalmi és környezeti normák felállításához* http://www.isealalliance.org/our-work/defining-credibility/codes-of-good-practice
Tanúsítás és címkézés (beleértve a jelentések)	<ul style="list-style-type: none"> • Társadalmi elszámoltathatóság 8000 (SA)* • Környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS)* http://ec.europa.eu/environment/emas • Nemzetközi Társadalmi és Gazdasági Akkreditációs és Címkézési Szövetség* • Kimberleyi folyamattanúsítási rendszer* • Környezetvédelmi irányítási szabványok (ISO 14000 sorozat) http://www.iso.org/iso/home/standards/management-standards/iso14000.htm • Üvegházhatásúgáz-barát termék tanúsítvány szabvány* • Elszámoltathatóság AA1000 biztosítási szabvány • Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI) Fenntarthatósági Jelentés Útmutató* www.globalreporting.org • Tiszta ruha kampány* • Tengergazdálkodási Tanács (MSC) környezetvédelmi normák* https://www.msc.org/cook-eat-enjoy/fish-to-eat • Erdőgazdálkodási Tanács (FSC) Elvek és követelmények** https://us.fsc.org/ • Globális Felelősségű Akkreditált Termelés*
Magatartási kódexek	<ul style="list-style-type: none"> • Etikus kereskedelmi kezdeményezés* • Kávetermelők Közösségének Közös Kódexe*

	<ul style="list-style-type: none"> • Tisztességes Munka Szövetség Munkahelyi Magatartáskódex* • Globális e-fenntarthatósági Kezdeményezés (GeSI) http://www.gesi.org/ • Európai Papíripari Szövetség Magatartási Kódexe* • ISEAL Helyes gyakorlat kódex a társadalmi és környezeti normák felállításához* http://www.isealliance.org/our-work/defining-credibility/codes-of-good-practice • ITUC Munkavállalói Gyakorlat Alap kódexe • Amnesty International Emberi Jogi Elvek Vállalatok számára • Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) Fenntartható Fejlődés Üzleti Kartája • Globális Sullivan Elvek • Transparency International Üzleti Elvek a Vesztegetés Ellen • Caux-i Kerekasztal Üzleti Elvek • Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) Magatartási Szabályok a Zsarolás és Vesztegetés Ellen • Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) Útmutató az ellátási lánc felelősségéhez • Tiszta ruha kampány* • Tisztességes Munka Szövetség Munkahelyi Magatartáskódex* • Üvegházhatásúgáz-barát termék tanúsítvány szabvány* • Nemzetközi Társadalmi és Gazdasági Akkreditációs és Címkézési Szövetség* • Kimberleyi folyamattanúsítási rendszer* • Üzletvezetők Kezdeményezése az emberi jogokért
Ágazati kezdeményezések ⁺	<ul style="list-style-type: none"> • Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI) ágazati kiegészítései (pl. autóipar, elektronikai berendezések, pénzügyi szolgáltatások, bányászat és fémek, közhivatalok, telekommunikáció)⁺ • Kávétermelők Közösségének Közös Kódexe** • Elektronikai Ipar Magatartási Kódexe (EICC) • Európai Papíripari Szövetség (CEPI) Magatartási kódex* • Kimberleyi folyamattanúsítási rendszer* (gyémántkereskedelem) • Kisméretű és Kisüzemi Bányászati Együttműködési Csoport (CASM) – legjobb gyakorlatok útmutatója* • Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) Nemzetközi marketing és hirdetési gyakorlat • Felelős Gondoskodás (gyógyszeripar) • Nemzetközi Bányászati és Fémipari Szövetség (ICMM) Elvek a fenntartható fejlődés eléréséhez http://www.icmm.com/ • Ásványolaj ipar (IPIECA) Útmutató az üvegházhatásúgáz-kibocsátásról szóló jelentéshez http://www.ipieca.org/publication/guidelines-greenhouse-gas-reporting-2011 • Játégyártók Nemzetközi Szövetsége (ICTI) CARE kezdeményezés • Ökológiai Mezőgazdasági Mozgalom Nemzetközi Szövetsége (IFOAM) Elvek és normák

	http://www.ifoam.bio/en/organic-landmarks/principles-organic-agriculture <ul style="list-style-type: none"> • Erdőgondnoksági Tanács (FSC) Elvek és követelmények** https://us.fsc.org/ • Munkavállalói Jogok Konzorciuma* • Tengergazdálkodási Tanács (MSC) környezetvédelmi normák* https://www.msc.org/cook-eat-enjoy/fish-to-eat • Jobb Gyapot Kezdeményezés* • Tiszta ruha kampány*
Nemzetközi keretmegállapodások	Számos nemzetközi megállapodás született, melyekről globális szakszervezeti szövetségek és a nagy multinacionális vállalatok egyeztettek. Az ágazatok széles skáláját öleik át; a mezőgazdaságtól és turizmustól a kitermelőiparig és a ruházkodásig.
Társadalmilag felelős befektetés / finanszírozás	<ul style="list-style-type: none"> • Kisméretű és Kisüzemi Bányászati Együtműködési Csoport (CASM) – legjobb gyakorlatok útmutatója** • Egyenlítő Elvek (projektfinanszírozásba történő befektetés)* • ENSZ alapelvek a felelős befektetésekhez • CERES Alapelvek http://www.ceres.org/about-us/our-history/ceres-principles

Forrás: OECD Annual Report on the OECD Guidelines for Multinational Enterprises 2008 (2009); ANNEX 6.A1

Megjegyzések:

A **vastagon** kiemelt példáknak van több-kevesebb környezetvédelmi vonatkozása.

* Az egyes témakörök tartalmi átfedése miatt számos példa több helyen is szerepel.

+ Többoldalú egyeztetéseken alapuló kezdeményezések.

1.2. Hazai kezdeményezések

Magyarország Alaptörvényében elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez, a testi és lelki egészséghez, amely jog érvényesülését Magyarország többek között genetikailag módosított szervezetektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáféréssel, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő. A Nemzeti Hitvallás alapján felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit. A P) cikk (1) bekezdése pedig megerősíti, hogy a természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

A 18/2013. (III.28.) OGY határozattal az Országgyűlés elfogadta „A fenntarthatóság felé való átmenet nemzeti koncepciója” című, Magyarország 2012-2024-es időszakra szóló **Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiáját (NFFS)**.

A Keretstratégia célja, *„hogy hozzájáruljon egy nemzeti egyetértés kialakulásához a fenntarthatóságról. A fenntarthatóság ugyanis nem csak politikai és kormányzási kérdés; hanem az egyes személyeknek, családoknak, üzleti vállalkozásoknak, civil szerveződéseknek is olyan célokat, értékeket kell követniük, oly módon kell meghozni mindennapos döntéseiket és olyan kezdeményezésekbe kell belevágniuk, amelyek biztosíthatják a fenntartható társadalom elérését.”*

A 2015-2020 közötti időszakra szóló **4. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP)** az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből, EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges eszközöket. Az NKP szorosan kapcsolódik a már fentebb bemutatott NFFS-hoz, mint hosszú távú koncepcióhoz, a négy alapvető természeti erőforrás közül elsősorban a természeti erőforrásokhoz kapcsolódó célokat és intézkedéseket részletezve. Az NKP céljaihoz jól illeszkedik a CSR, hiszen az NKP a környezet védelme érdekében fogalmaz meg célokat és intézkedéseket, amelyek egyben a társadalmi-gazdasági fejlődés megalapozását is jelentik.

A Kormány elfogadta **A vállalati társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos prioritásokról szóló Cselekvési Tervet**⁴, melyben a kormány kijelölte azokat a prioritási területeket (gazdaságfejlesztés; munkaügy- és esélyegyenlőség; környezetvédelem), melyek mentén konkrét intézkedésekkel kívánja elősegíteni a vállalkozások szerepvállalását Magyarország gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődésében.

---

⁴ 1201/2015. (IV. 9.) Korm. határozat

2. Állami példamutatás

Az intézmények szolgáltatásaik nyújtása és működésük révén felelősek mind a saját alkalmazottaikért, mind szolgáltatásaik használóiért, a velük kapcsolatban álló partnereikért, illetve tágabb értelemben a társadalmi és környezeti folyamatok alakításáért, a humán és természeti erőforrások körültekintő használatáért. Ez a felelősség különösen kiemelendő a kormányzati intézmények körében. Fontos, hogy az állami szektor jó példát mutasson, ezzel is ösztönözve és támogatva a gazdasági szereplők CSR tevékenységeit.

A fejezetben – a teljesség igénye nélkül – olyan intézkedéseket mutatunk be, melyek bevezetésével, végrehajtásával az ajánlás által érintett intézmények elindíthatják az állami példamutatás szélesebb körű megvalósulását. Az intézkedéseket 8 témakörre osztottuk a könnyebb átláthatóság érdekében:

1. Átfogó intézkedések
2. Beszerzés, logisztika, szállítás, közlekedés
3. Zöld iroda
4. Hulladékgazdálkodás, anyagtakarékosság
5. Vízgazdálkodás
6. Energiafelhasználás, fűtés / hűtés
7. Rendezvények szervezése
8. Étkezés

A megvalósítandó intézkedések kiválasztásának megkönnyítése érdekében megvalósíthatóság nehézségi fokát figyelembe véve sorba rendeztük azokat. A besorolásra szakértői becslés alapján került sor a következő szempontok figyelembe vételével:

2. táblázat: Ajánlott intézkedéseket tartalmazó táblázatok jelmagyarázata

Jelzés	Anyagi ráfordítás	Időráfordítás (fenntartás)	Időtáv
	nem igényel plusz ráfordítást	eseti	rövid táv (0–2 év)
	<i>átmenet</i>		
	minimális	rendszeres	középtáv (3–4 év)
	<i>átmenet</i>		
	esetenként jelentős	folyamatos	hosszú táv (4+ év)

2.1. Átfogó intézkedések

A fenntartható fejlődés szempontjait figyelembe vevő fejlesztések javítják az adott intézmény költséghatékonyságát, jobbra teszik a munkakörülményeket, előnyösen befolyásolják az intézmény stratégiáját és döntéseit, az intézményi partnerekkel való kapcsolat minőségét, illetve csökkentik az egészségügyi és biztonsági kockázatokat. A fenntarthatósági szemlélet beépítése az intézmény stratégiájába előnyösen befolyásolja az intézmény (külső és belső) megítélését. A fenntartható fejlődés elvei szerint működő szervezeteknek komplex módon, holisztikusan kell megközelíteniük a problémákat, feladatokat, mivel azok egy összetett rendszer (a társadalmi-gazdasági-környezeti rendszer) részei. Egy intézményi fenntarthatósági terv megalkotásával az adott intézmény vállalásokat tesz a fenntarthatósági szempontok figyelembevételére a költséghatékony és környezettudatos működése érdekében.

Az adott intézmény a fenntarthatósági tervének keretében a foglalkoztatottakkal, családtagjaikkal, a helyi közösségekkel és a társadalommal együttműködve járul hozzá a fenntartható fejlődéshez, azon keresztül pedig az egészséges környezet eléréséhez, az életminőség javításához. Magában foglalja a szervezet hozzájárulását a környezet védelméhez és az erőforrások globális szintű megőrzéséhez, a foglalkoztatási esélyegyenlőség biztosításához, az etikus magatartáshoz, valamint a közösség bevonásához és a helyi fejlesztésekben való közreműködéshez. Az adott intézmény a fenntarthatósági tervének elkészítésével, elfogadásával és megvalósításával erőfeszítéseket tesz a környezeti erőforrások felhasználásának és terhelésének csökkentésére, eszközbeszerzései során a fenntarthatóság szempontjait mérlegelve dönt. Ösztönzi dolgozóit a környezettudatos magatartás követésére, és biztosítja ennek feltételeit.

A társadalom környezettudatossága ugyan számos területen javult az elmúlt időszakban, de a társadalom tájékozottsága környezetvédelmi kérdésekben még sok fejleszteni valót hordoz magában. Az intézmények a társadalmi felelősségvállalás keretein belül képesek az ott dolgozók és az intézménybe látogatók környezeti szemléletét, ismereteit bővíteni, hogy az így megszerzett és a magatartásukba beépített tudás a fenntartható fejlődés elveit szolgálja, s ezáltal környezetünket, és az abban található természeti erőforrásokat védje és azokat megőrizze a következő nemzedékek számára.

3. táblázat: Az Átfogó intézkedések témakörön belül ajánlott intézkedések

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Környezetvédelmi /fenntarthatósági megbízott vagy környezeti nevelési, fenntarthatóság-oktatási felelős, munkacsoport kijelölése	A szervezeten belül egy olyan koordináló személy kijelölése, aki összefogja és nyomonköveti az összes környezetvédelemmel, a fenntarthatósággal kapcsolatos feladatot, tevékenységet és ideális esetben közvetlen kapcsolata van a szervezet vezetősége felé, illetve felhatalmazása van környezetvédelmi tárgyú kezdeményezések indítására.	

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Zöldfelület kialakítás során őshonos növényfajok, a tájegységnek megfelelő fajkompozíciók előnyben részesítése	Az ajánlás egyaránt teljesíthető teljesen új zöldfelületek létesítése esetén valamint meglévő szilárd burkolatok zöldfelületre cserélése esetén is.	
Fenntarthatósági terv vagy program (Local Agenda 21) készítése és közzététele	Az intézményi fenntarthatósági terv tartalmi ajánlásait az 3. sz. melléklet tartalmazza.	
Környezeti szponzorálás	Pénzügyi támogatás, amely környezetvédelmi jellegű tevékenységre, célra kerül felhasználásra.	
Üvegházhatású anyagok kibocsátásának csökkentése	Elsősorban a CO ₂ kibocsátás kiszámítása és nyomonkövetése energia- vagy anyagtakarékossági intézkedésekkel.	
Felhasznált veszélyes anyag mennyiség csökkentése, helyettesítés nem veszélyes, kevésbé veszélyes anyagokra	Az intézmény működése során meg kell vizsgálni, hogy lehetséges-e a veszélyes anyagok helyettesítése a környezetre kevésbé vagy egyáltalán nem veszélyes anyagokra, és amennyiben az költséghatékonyan megvalósítható a helyettesítést meg kell valósítani. Veszélyes anyagok, készítmények beszerzését megelőzően figyelembe kell venni a vonatkozó rendeletekben és felsorolt veszélyes anyagokra vonatkozó korlátozásokat.	
Környezetvédelmi alap létrehozása, működtetése	A szervezet lehetőség szerint saját költségvetésén belül elkülönít egy alapot, melyet kizárólag környezetvédelmi beruházásokra vagy feladatok végrehajtására fordít.	
A legjobb elérhető technikák alkalmazása	Az egyes területeken a legjobb technikák alkalmazása (BAT ⁵ , BREF ⁶).	
Környezeti szempontú tanúsítás szerint való működés	Pl. EMAS ⁷ ; ISO 14001:2004 ⁸	

2.2. Beszerzés, logisztika, szállítás, közlekedés

A közbeszerzések az Európai Unió GDP-jének közel 20%-át teszik ki, éppen ezért egyáltalán nem mindegy, hogy milyen elvek érvényesülnek a beszerzések során. Fontos, hogy a gazdaságossági szempontok mellett kellő hangsúllyal jelenjen meg a fenntarthatóság elvén

⁵ BAT Legjobb elérhető technika: A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 4.§ 28. pont

⁶ BREF (Best available techniques Reference document): <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/> (kizárólag az ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EK irányelv hatálya alá tartozó tevékenységeknél)

⁷ Az EMAS-ról bővebben: <http://emas.kvvm.hu/>

⁸ Az ISO 14001:2004 szabványról bővebben: <http://www.mszt.hu/web/guest/kir>

belül a környezeti szemlélet is. A közbeszerzések során figyelembe veendő energiahatékonysági és egyéb környezeti szempontokat a 4. sz. *mellékletben* foglaltuk össze.

A logisztikának a 21. században fel kell ismernie, hogy nem csupán az áruk ellátási lánc mentén való megfelelő mozgatásáért felel, hanem saját környezeti hatásáért is felelősséggel tartozik. A hatékonyságot immár nem csak gazdasági, hanem társadalmi és környezeti szempontok is megkövetelik. Ugyanígy igaz ez a közlekedésre is.

4. táblázat: A Beszerzés, logisztika, szállítás, közlekedés témakörön belül ajánlott intézkedések

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Eszközök, tanácsadó, oktató szolgáltatások környezeti menedzsment rendszerrel rendelkező beszállítóktól való rendelése	http://www.kornyezetbarat-termek.hu/ EMAS; ISO 14001:2014 A környezeti menedzsment rendszerrel rendelkező beszállítók kiválasztása, vagy előnyben részesítése egyrészt segíti, elismeri és megerősíti a fenntarthatóság útján járó beszállítókat, másrészt általuk, mi magunk is hozzájárulunk a környezet védelméhez.	
Termékek /szolgáltatások beszerzésekor valamely elfogadott környezeti, fenntarthatósági minősítési rendszer szerint minősített termékek/szolgáltatások beszerzése	Többféle minősítés, szabvány létezik, bármelyik rendszer szerinti tanúsítás hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott termék/szolgáltatás kedvezőbb piaci helyzetbe kerüljön a környezetbarát minősítésnek köszönhetően (pl. Környezetbarát Termék védjegy, EU ökocímke használata)	
Alacsony természeti erőforrás használattal járó beszállítók igénybevétele	A kisebb erőforrás-igényű beszállítók előnyhöz juttatása a beszerzések során, hozzájárul a saját működésünk fenntarthatóbbá tételéhez is. Pl. alternatív közlekedési módozatokat igénybe vevő beszállítók (kerékpáros futár), alacsonyabb üzemanyag felhasználású (pl. helyi) beszállítók, környezetbarát logisztikai módszereket alkalmazó beszállítók stb.	
Környezeti szempontok alkalmazása eszközök, termékek, alapanyagok beszerzésénél	ld.: 4. sz. <i>melléklet</i>	
A gépjárműhasználat és a közúti szállítás intenzitásának csökkentése	Megvizsgálni, hogy a rendszeres szállítási feladatok közül melyek esetében lehet csökkenteni a közúti járműhasználatot pl. nagyobb járművel egyszerre több árut szállítani, útvonal felülvizsgálata, közösségi közlekedés preferálása kisebb tárgyak szállítása és személyszállítás esetén, nem közúti szállítási módok (vasút).	

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Kerékpáros közlekedés népszerűsítése, támogatása	Kerékpáros öltöző, zuhanyzó biztosítása kerékpártároló építése közbringa bérlet kedvezmény biztosítása.	
Tömegközlekedés használatának támogatása	A munkavállalók ösztönzése arra, hogy a közösségi közlekedést nagyobb arányban vegyék igénybe pl. az átlagos cafeteria-kereten felüli közlekedési bérlet támogatás révén.	
Egészségmegőrző munkahelyi feltételek javítása	A dolgozók egészségének, testi jóllétének támogatását szolgálja. A munkakörülmények felmérését követően olyan eszközök beszerzésére kell törekedni, amelyek egészségügyi szempontból javítanak a kollégák munkakörülményein, mint pl. ergonomikus bútorok, beltéri levegőminőséget javító berendezések, világítás beállítása, kisebb zajkibocsátású berendezések beszerzése stb.	

2.3. Zöld iroda

Az irodai munka során számos lehetőség van a környezetvédelmi példamutatásra. Az iroda zöldítése megvalósulhat a hulladék csökkentésével, anyagtakarékossággal, hatékonyabb vízgazdálkodással, energiafelhasználással, az étkezéssel és a rendezvények szervezésével kapcsolatos tevékenységekkel. Ebben a részben a kormányzati és kapcsolódó intézményekben különösen jellemző, környezetvédelmi szempontból nagy problémát jelentő témáról, az irodai papírfelhasználásról lesz szó, a többi területtel a dokumentum későbbi fejezetei foglalkoznak részletesen.

Az irodai munka során használt nagy mennyiségű papír problémája nem új keletű. A papírgyártáshoz folyamatos fakivágás, a papírfehérités technológiájához pedig nagy mennyiségű víz és vegyszer felhasználása szükséges. Emiatt az erdők nagysága és azok biodiverzitása (az erdők élőhelyek is) csökken, a táplálékláncok egysége és az ökoszisztémák összeomolhatnak, megváltozik a vízháztartás, felgyorsul a talajerózió és sivatagosodás. Ráadásul a papírhulladékból rengeteg vegyi anyag jut ki, ezzel tovább károsítva a természetet.

A felhasznált papír csökkentése, illetve „papírmentes iroda” kialakítása érdekében számos törekvés született már, ennek ellenére Magyarországon továbbra is nagy problémát jelent az irodai működés során a papírpazarlás. Az irodai papírfelhasználás forrása főként a nyomtatás, csomagolás, írószer, higiénés papírok (wc-papír, papírtörölk, szalvéta) és egyéb papír termékek.

A papírfelhasználás csökkentésére számos lehetőség létezik, a kevesebb papír felhasználástól, az elkülönített (szelektív) hulladékgyűjtésen és újrahasznosításon át, egészen a papír teljes kiváltásáig. Az alábbi táblázat erre vonatkozóan fogalmaz meg néhány ajánlást:

5. táblázat: A Zöld Iroda témakörön belül ajánlott intézkedések

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Papírhulladék elkülönített gyűjtése	A papír elkülönített gyűjtésére külön gyűjtőedény kihelyezése, a külön gyűjtött papír hasznosítási helyre történő elszállításának biztosítása.	
Újrahasználat	Rontott lapok, használt borítékok újrahasználatra, pl. jegyzetelésre.	
Elektronikus levelezés, ügyintézés	E-maillal való kommunikációval, elektronikus adminisztrációs és ügyintézői programokkal a papírmunka kiváltása.	
Takarékossági és környezettudatos elvek alkalmazása a nyomtatás során	Csak a feltétlenül szükséges papírok kinyomtatása, kevesebb papír használata, fekete-fehér nyomtatás, kétoldalas nyomtatás, újrahasznosított papír használata, dokumentumok tárolása és használata közös hálózaton.	
Irodai növények beszerzése, gondozása, faültetés	Irodai levegő javítására az irodai szobákba növények elhelyezése, az épületek udvarán/épületek előtt növények ültetése (pl.: őshonos gyümölcsfa ültetése, mely CO ₂ megkötő képessége mellett fenntartható ételkészítés-forrást is jelenthet.) Faültetés akár jótékonyági céllal más intézményeknél is (pl.: közös (csapatépítő) esemény keretében).	
E-aláírással hitelesített határozat kiadási rendszer	Hivatalos dokumentumok elektronikus továbbítása, elektronikus aláírás használata.	
Anyag- és energia-takarékos irodatechnikai készülékek beszerzése és alkalmazása	Kombinált irodatechnikai készülékek használata (nyomtató-fénymásoló –scanner egyben), melyek alkalmasak kétoldalas nyomtatásra és használt papír alkalmazására, ATX szabványnak megfelelő számítógépek (stand-by üzemmódra képes).	

2.4. Hulladékgazdálkodás, anyagtakarékosság

A hulladék fogalma mindig az adott hulladékbirtokos nézőpontjából közelíthető meg. Fogyasztói társadalmunkban előbb-utóbb minden anyagból hulladék keletkezik, amit eredeti funkciójában nem kívánunk tovább használni. *A kérdés csak az, hogy hulladékként adunk-e még neki egy esélyt arra, hogy ne rögtön az életciklusa végére és ezáltal a vegyes hulladékáramba kerüljön.*

Hulladékainkat szelektíven csoportosítva, majd a megfelelő szelektív gyűjtési rendszeren keresztül kezelőhöz, illetve hasznosítóhoz eljuttatva már sokat tettünk a környezetünkért! Fontos kiemelni, hogy a szelektív hulladékgyűjtők kihelyezése nem elég. Fontos időt szánni arra, hogy felkutassuk a megfelelő gyűjtési (szállítási) és hasznosítási rendszert, amely a szelektíven begyűjtött hulladékunk megfelelő további kezeléséről, környezetkímélő hasznosításáról is gondoskodik.

Egy másik megközelítésben, a hulladékgazdálkodás az anyagtakarékossággal (vagyis a hulladékkeletkezés megelőzésével) kezdődik. Ez a beszerzés átszervezését, tudatos megválasztását foglalja magában oly módon, hogy minél kevesebb (és azt is környezetkímélő módon hasznosítható) csomagolású, minél hosszabb élettartamú (gazdaságosan javítható), életciklusuk végén könnyen és környezetbarát módon újrahasznosítható, illetve ártalmatlanítható termékek kerüljenek az előtérbe. (Gyártó cégeknél a technológia anyagtakarékosságát is értjük rajta, ahol minél kevesebb hulladékképződés mellett állítják elő a terméket).

6. táblázat: A Hulladékgazdálkodás, anyagtakarékosság témakörön belül ajánlott intézkedések

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Hasznosításra átadott hulladék arányának növelése, ártalmatlanításra kerülő hulladék arányának csökkentése	A keletkezett hulladék mennyiségének és összetételének vizsgálata és elemzése során kiderülhet, hogy a keletkezett hulladék egy része hasznosítható, így azok szétválogatása és értékesítése révén kiadás helyett inkább bevételt generál a szervezet számára.	
Összes keletkezett hulladék mennyiségének csökkentése	A hulladékkeletkezés csökkentését a teljes termelési vagy működési folyamat, a termékek életciklusának elemzésével és áttervezésével, és azoknak megfelelően tervezett beszerzésekkel, a működés folyamatos monitoringozása és a résztvevők képzésével lehet elősegíteni.	
Veszélyes hulladék arányának csökkentése a keletkezett összes hulladék mennyiségének arányában	Elsősorban saját vagy kutatóintézetekkel közös K+F tevékenység eredményeképp létrejövő technológiai korszerűsítéssel vagy a termékpaletta megújításával lehet elérni.	
Fajlagos anyag-felhasználás csökkentése, másodlagos alapanyag felhasználás arányának növelése	Ez elérhető új, a meglévőnél korszerűbb technológiát alkalmazó berendezések üzembe helyezésével vagy a másodlagos nyersanyagok újrafelhasználásával a termelési vagy más üzemen belüli folyamatban.	

2.5. Vízgazdálkodás

A víz az élet egyik alapja, és az idő múlásával egyre szűkebb erőforrás lesz, éppen ezért is fontos, hogy megfelelően gazdálkodjunk vele. Ennek eléréséhez szükséges a vízhasználat feltérképezése, a felhasználás mértékének pontosabb megismerése. A vízhasználatot sok módon lehet csökkenteni, akár úgy is, hogy hatékonyabban használjuk fel, például a fajlagos vízfelhasználás csökkentésével, akár úgy, hogy csökkentjük a vízveszteség mennyiségét például a vízszivárgás megszüntetésével. Ezek az intézkedések hosszútávon nem csak vizet, de egyúttal jelentős költségeket takarítanak meg azon intézmények, szervezetek számára, melyek tudatosan odafigyelnek fogyasztásukra.

7. táblázat: A Vízgazdálkodás témakörön belül ajánlott intézkedések

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Vízhasználat feltérképezése	Pl. mellékvízmérő órák felszerelésével pontosabban nyomon követhető a fogyasztás (cél: a kiemelten nagyfogyasztású helyek feltérképezése)	
Vízszivárgás megszüntetése	A csöpögő csapok megjavítása, vagy víztakarékos csapra cserélése, az épület vezetékhálózatának felújítása.	
Fajlagos vízfelhasználás és fajlagos szennyvíz-kibocsátás csökkentése	A vízfelhasználás és szennyvízkibocsátás csökkentése szorosan összefüggnek. A következő tevékenységek járulhatnak hozzá a fenti célok megvalósításához: kisebb méretű, korszerűbb öblítőtartályok alkalmazása, megfelelő csaptelep kiválasztása (perlátor, víztakarékos csap és zuhanyrózsa, érzékelős csap), szürkevíz-használat bevezetésével (amely többek között azt jelenti, hogy az összegyűjtött esővizet használják fel öntözésre vagy tisztítás után egyéb célra is). A technológiai folyamatban felhasznált vízmennyiség megfelelő tisztítás utáni újbóli felhasználása.	
Szennyvizek szennyezőanyag (nehézfémek, veszélyes anyagok, szerves anyagok és tápanyag) tartalmának csökkentése	Ezt elsősorban olyan termelő egységek valósíthatják meg, amelyek esetében a telephelyen is van mód a szennyvíz (elő)tisztítására. Ez esetben, homokot, kavicsot, biomassza-faszént vagy aktív szén lehet alkalmazni a szennyezőanyag eltávolítására.	

2.6. Energiafelhasználás, fűtés / hűtés

Fejlődő világunk egyre több energiát emészt fel, és hogy ezt az energiát megtermeljük, egyre több szennyező anyagot bocsájtok ki, különösen, ha életciklus szemléletben vizsgáljuk a problémát. Minden szervezet, vállalat érdeke – alapvetően gazdaságossági, nemcsak környezeti szempontból – hogy a lehető leghatékonyabban működjön az energiafelhasználást illetően. Fontos, hogy folyamatosan figyelemmel kísérje fajlagos energiafelhasználását, és igyekezzen csökkenteni azt akár hatékonyabb eszközök beszerzésével, akár a dolgozók oktatásával. Ennek legfontosabb területe a hűtés/fűtés is, ami az energiafelhasználás jelentős részéért felel. A tetemes költséggel megvalósítható utólagos szigetelésen kívül (amelyet nem mindenhol lehet alkalmazni), hatékonyabb hőtermelő berendezésekkel (kondenzációs kazán) és hőmérsékletszabályozó eszközökkel, optimálisabb beállításokkal, a dolgozók szemléletformáláson alapuló odafigyelésével ezen a téren is jelentős mennyiségű energiát lehet megtakarítani.

8. táblázat: Az Energiafelhasználás, fűtés / hűtés témakörön belül ajánlott intézkedések

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Energiatakarékos üzemmód alkalmazása az elektromos eszközöknél	Pl.: számítógép, laptop, nyomtató, stb.	
Megtakarítás energiatakarékos fényforrásokkal, valamint A vagy A+ energiahatékonysági minősítéssel bíró eszközökkel	A magas energia-hatékonyságot tükröző A(+++) energiaosztályú fényforrások elektromos berendezések, eszközök beszerzésével akár 60%-os megtakarítás is elérhető az „A” energiaosztályú termékekhez képest. Az „A” energiaosztályú termék 23%-kal fogyaszt kevesebb energiát, mint a „B” osztályú, a „C” osztály hoz képest a megtakarítás 39 %.	
Fűtő, hűtő és légkondicionáló (HVAC, Heating, Ventilation, Air Conditioning) rendszerek energia-hatékony működtetése	A meglévő rendszerek energiahatékony működtetésének egyrészt feltétele a dolgozók odafigyelése (pl. a légkondicionáló működése alatt az ablakokat ne nyissák ki, másrészt a gyártó által előírt, rendszeres karbantartás és tisztítás is, amelyek egészségvédelmi szempontból is fontosak (pl. a legionella-megbetegedések elkerülése érdekében).	
Mozgásérzékelős lámpák a ritkán használt területeken (tárolók, mosdók, átjárók)	Ebben az esetben számításba kell venni, hogy a ritkább és rövidebb idejű használat miatt egyes energiatakarékos fényforrások (fénycsövek) hamarabb használódnak el, ami a kezdeti nagyobb beszerzési igény (mozgásérzékelők többletköltsége) mellett a gyakoribb fényforrás-csere többletköltségével csökkenti a megtakarítást.	

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Fajlagos energiafelhasználás csökkentése	A felhasznált energiamennyiség és az energiafelhasználás céljával összefüggő mérőszám (vetítési alap) hányadosa. Pl. Fűtés esetén a tüzelőanyag-fogyasztás és a fűtött légtér, világítás esetén a villamosenergia fogyasztás és a megvilágított terület (kombinálva a megvilágítás erősségével), közlekedés esetén 1 tonna árutömeg vagy 1 utas 1 km-re történő elszállításához szükséges energia hányadosa. A fajlagos energiafelhasználás csökkentése egyúttal az energiahatékonyság javítását is jelenti.	
Megújuló energia arányának növelése a teljes energiafelhasználáson belül	Mind a hőenergia, mind a villamos energia tekintetében jelentős potenciállal rendelkeznek a megújuló energiahordozók. A technikai fejlődés eredményeképpen napenergiát hasznosító napkollektor- és napelem-rendszerek, a biomassa-alapú fűtési rendszerek egyre rövidebb megtérülési idővel rendelkeznek, amely növelheti a megújuló energia hordozók felhasználása iránti igényt. A fosszilis energiahordozó-felhasználás csökkenése mellett ez mind a szennyezőanyag-kibocsátás, mind az ÜHG-kibocsátás csökkenése miatt környezeti szempontból előnyös.	
Épületek összesített energetikai jellemzőinek javítása	A meglévő épületek összesített energetikai jellemzőinek javítása komplex feladat (érintheti az épület hőszigetelő képességét, épületszerkezeti és más műszaki tulajdonságait; az épületgépészeti berendezések és rendszerek jellemzőit, a felhasznált energia fajtáját, az előírt beltéri légállapot követelményeiből származó energiaigényt, továbbá a sajátenergia-előállítását).	
Energetikai és egyúttal környezetvédelmi szempontból leghatékonyabb informatikai rendszer kiépítése	Az egyre fejlettebb informatikai rendszerek jelentős energiafogyasztók (szerverek, számítógépek monitorok, nyomtatók stb.) ezért különös fontosságú, hogy a beszerzések során mértékadó szempont legyen az energiafogyasztás (ideértve berendezések stand-by üzemmódú fogyasztását is).	

Régi, rosszul záródó nyílászárók cseréje	A nyílászárók cseréje, amely csökkenti a nyílászáróknál (a rossz záródás miatti huzatból, a profil és az üvegezés magas hőátbocsátási értékéből) eredő hőveszteséget - bár nem mindenhol (pl. műemléképületek) valósítható meg költséghatékonyan - önmagában is hozzájárul az energiafogyasztás csökkentéséhez, jelentős megtakarítás csak más intézkedések végrehajtásával együtt (kazáncsere, utólagos szigetelés stb.) érhető el.	
--	--	---

2.7. Rendezvények szervezése

Egy-egy rendezvény alkalmával összegyűlő emberek csoportja sokféleképpen szolgálhatja a fenntartható fejlődés elveit: az étkeztetéstől kezdve (lásd következő témában), a rendezvény helyszínén át, az utazások lebonyolításán, a prezentációk és egyéb kiadványok kiosztásának módján át mindenhol befolyással bír a környezeti-társadalmi-gazdasági összefüggésekre.

Egy rendezvény megszervezésekor az intézmény kezében van a döntés arról, hogy a szervezés és lebonyolítás során fenntarthatóságot növelő lehetőségeket választ-e. Célszerű törekednie a rendezvény alatt a takarékos energiafogyasztásra, mely nem csak költségcsökkentő tényező, de a kisebb CO₂ kibocsátáson keresztül a klímaváltozás hatásait is mérsékelni képes. Fontos szempont a hulladék keletkezésének megelőzése, illetve minimalizálása. A helyi erőforrások helyben tartása, a szállítás miatti környezet-terhelés és ÜHG-kibocsátás minimalizálása érdekében a helyi termékek felhasználásának minél szélesebb körű megvalósítása ajánlott. Mindezek a mérsékeltbb ökológiai lábnyom, a tudatosabb fogyasztás és ezeken keresztül a fenntartható fejlődés érdekét szolgálják.

9. táblázat: A Rendezvények szervezése témakörön belül ajánlott intézkedések

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
A konferenciahelyszín/szállás kiválasztása során a fenntarthatóság alapelveinek figyelembevétele	Ezzel kapcsolatban figyelembe vehető szempontok: fenntartható város; zöld város; zöld konferencia központ; közeli helyszín az utazás minimalizálása érdekében, a helyszín megközelíthetősége tömegközlekedéssel; hatékony energiafelhasználás a helyszínen; szelektív hulladékgyűjtés a helyszínen; a szállás rendelkezik-e környezeti tanúsítvánnyal, környezeti politikával, filozófiával, bármilyen, a környezet védelmére vonatkozó előírással, szabállyal, stb. A helyszín kiválasztásánál fontos szempont legyen a tágas, kedvező	

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
	fényviszonyokkal rendelkező, megfelelően szellőztethető helyiség.	
Résztevők (előzetes) tájékoztatása a rendezvény környezettudatos elemeiről	Szelektív hulladékgyűjtés; környezetvédelmi, társadalmi felelősségvállalásra (CSR), energiatakarékosságra irányuló programok; lehetőség kartonstandok, karton információs pultok felállítására; információs táblák a standokon környezetvédelmi, társadalmi szerepvállalási törekvésekről, stb.	
A rendezvényeken kerülni kell az egyszer használatos eszközök használatát	Pl.: műanyag, papír tányér és pohár, evőeszköz, ásványvizet palack, reprezentációs kellékek stb.	
Megfelelő információellátással a résztvevők ösztönzése a környezetbarát megoldások választására	Ehhez kapcsolódóan: térképek biztosítása (tömegközlekedéshez, sétáláshoz), tömegközlekedési jegyek ajándékozása, információ a rendezvény honlapján a közösségi közlekedésről, menetrendekről, külön busz szervezése. Wifi kapcsolat biztosítása a résztvevőknek, így az interneten is elérhetőek a szükséges információk, a rendezvény anyagai (elkerülhető a felesleges nyomtatás).	
Catering során a fenntarthatóság alapelveinek figyelembevétele	A vendéglátás tartalmazzon vegetáriánus kínálatot is. A vendéglátás során felkínált ételek hazai alapanyagokból készüljenek az egészséges táplálkozás követelményei szerint. (bővebben lásd az Étkezés alfejezetben)	
Reprezentációs kellékek fenntartható kezelése	Felesleges ajándékok kerülése; környezetbarát anyagból készült ajándékok; csomagolás minimalizálása; a nem kívánatos ajándéktárgyak felajánlása.	
A rendezvény előkészítése, lebonyolítása során a fenntarthatóság szem előtt tartása	A nyomtatott anyagok számának minimalizálása; elektronikus meghívó, regisztráció és kommunikáció; újrahasznosított papír használata; kítűzők visszagyűjtése a rendezvény végén (gyűjtődobozok a kijáratnál); kiállítási anyagok hosszú távú használatra való tervezése. Ivóvíz kihelyezése kancsóban.	

2.8. Étkezés

Az emberi élet alapfeltétele a megfelelő táplálék, s jelen dokumentum alapján a hangsúly a „megfelelő” szón van. Az intézmény a társadalmi felelősségvállalás keretében elsősorban olyan étkeztetés megszervezésében játszhat szerepet, mely segíti az ott dolgozókat, az oda valamilyen rendezvényre érkezőket a helyes táplálkozásban, ez által az egészség megőrzésében és mindezekon túl – lokális és globális szinteken – az ökológiai lábnyom csökkentésében. Ennek megfelelően két fő összetevője van a fenntartható étkezésnek, étkeztetésnek: egyrészt figyelembe kell venni az egyes élelmiszerek, táplálékok tápanyagösszetevőit (pl. szezonális ételek felszolgálása vagy nem túl zsíros ételek készítése) másrészt figyelembe kell venni az étkeztetés infrastruktúráját és logisztikáját. Ez utóbbi jelenti azt, hogy hogyan (honnan) (így pl. előnyben kell részesíteni a helyi beszállítókat, az ökológiai gazdálkodás biotermékeit) és miben (környezetbarát csomagolóanyagok használata) jut el az élelmiszer a fogyasztási helyre. Az étkeztetés infrastruktúrája alatt elsősorban a helyszínt, az étkeztetési eszközöket, mosogatás módját stb. értjük.

A fenntartható étkeztetésnek igen sok és összetett szempontrendszere van, melyek egyszerre történő bevezetését nehéz megvalósítani. Javasolható ezért, hogy az az intézmény, mely ezt csak most kezdi el, eleinte csak egy-egy szempontot tűzzön ki maga elé, majd fokozatosan térjen rá a többire.

Az intézményi étkeztetés megszervezésén túl lehetőség van pl. termelői piacok beengedésére, a környezet- és egészségtudatos táplálkozási szokások népszerűsítésére is.

10. táblázat: Az Étkezés témakörön belül ajánlott intézkedések

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Táplálékok		
Egészséges, bio/ökológiai gazdálkodásból származó élelmiszerek alkalmazása az étkeztetésben	Az ilyen jellegű termékek nem tartalmaznak közvetlenül a növényre vagy a talajba juttatott vegyszereket, kemikáliákat. Az ilyen módon való termesztés szem előtt tartja a víz és talajvédelmet is.	
Tartósítószerektől, mesterséges színező és egyéb mesterséges adalékanyagoktól mentes alapanyagok használata	Ezen vegyi anyagok felhalmozódnak az emberi szervezetben és káros folyamatokat, betegségeket indíthatnak el.	
Vegetáriánus (egy vagy két fő) étel választásának lehetősége, húsmentes napok szervezése	Egy állat felneveléséhez sokkal több természeti erőforrást kell felhasználni, mint a növényekhez. Az ipari jellegű állattartás és vágás nem az állatok életének egy természetes állapota.	

Ajánlott intézkedések	Rövid leírás	Megvalósíthatóság
Glutén- és laktózmentes ételek elérhetővé tétele	Sok ember érzékeny ezekre az összetevőkre. Az ő táplálkozási korlátait szolgálja ki ennek a lehetőségnek a biztosítása.	
Étkezési infrastruktúra		
Elmosható evőeszközök használata eldobhatóak helyett	Ezáltal kevesebb hulladék keletkezik. (A mosogatósról lásd fentebb.)	
Az étterem, büfé üzemeltetőjének kiválasztásánál legyen szempont a fenntarthatóság	A fenntartható fejlődés elvei szerint működő étterem, büfé nagyban hozzájárul az adott intézmény társadalmi felelősségvállalásához, hiszen az étkeztetésen keresztül jobban óvja természeti erőforrásainkat és segít megőrizni egészségünket. A kiválasztásánál szempont lehet az üzemeltető eddigi jó gyakorlatának, referenciáinak figyelembe vétele, vagy ha új elemként kezdi meg a fenntartható működését, akkor a vállalásai között szerepeljen pl. a felelős élelmiszerkezelés, az elkészítés, az üzemeltetés, a hulladékkezelés és mosogatás környezetkímélő és energiatakarékos kivitelezése.	
Az élelmiszerhulladék keletkezésének megelőzése, csökkentése	Az igények pontos megismerése felméréssel és az elkészített élelmiszerek ahhoz való igazítása. Az élelmiszerbiztonsági szempontból nem kifogásolható, emberi, állati fogyasztásra alkalmas fennmaradó felesleg karitatív célokra való felajánlása (pl. élelmiszerbankok, segélyszervezetek számára).	
Környezetbarát mosogatószerek használata	A csatornába jutó vegyszermaradványok, amennyiben környezetbarátok, nem terhelik a szennyvíztelepeket és a vízszennyezést csökkentik.	
A komposztálás lehetőség szerinti alkalmazása	A komposztálással csökken az elszállítandó hulladék mennyisége, ugyanakkor a talajerő utánpótláshoz felhasználható.	

Étkeztetési logisztika		
Üveges ásványvíz helyett csapvíz fogyasztása	Ahol megfelelő minőségű csapvíz áll rendelkezésre, ott jelentősen olcsóbb annak felhasználása, mint a nehéz és többszörösen csomagolt hasonló összetételű ásványvízé. A hulladékkeletkezés megelőzését is szolgálja.	
Helyi gazdaságból, termelőtől, beszállítótól származó alapanyagok, ételek	A helyi szint igénybevétele egyrészt a helyi munkahelyteremtés, szolidaritás és az erőforrások, anyagi javak helyben tartása érdekében fontos, másrészt a szállítási költségek minimalizálását is jelenti	
Bio/ökológiai gazdálkodókkal való kapcsolat építése	A beszállítás feltérképezése a lehetőséget teremti meg a termékek gazdaságos beszerzéséhez.	
Fair trade figyelembevétele	Az egyes termékek árának mindössze egy részét kapja meg a termelő. A méltányos kereskedelem jobb feltételek biztosításával javít ezen az arányon, és így egyfajta jótékonyági kezdeményezésként működik, ami által a fenntarthatóságot biztosítja.	
Egyéb fenntartható intézményi étkezési lehetőségek		
Környezet- és egészségtudatos táplálkozási szokások népszerűsítése	Ilyen témájú információk megosztása intraneten, e-mailen stb., ezzel is növelve az intézmény dolgozóinak tudatosságát ezeken a területeken.	
Helyi termelői piac szervezése, hazai termékek vásárlási lehetőségének biztosítása rendszeresen az intézmény dolgozói számára	Az étkeztetésen túl a helyi termékek számára biztosít eladási és vásárlási lehetőséget.	

3. Nyomonkövetés

Az ebben a dokumentumban ajánlások formájában megnevezett kezdeményezések nyomon követésére célszerű

- kis vállalkozások / intézmények (10–50 fő között) esetében olyan munkatárs(ak) alkalmazása, aki(k) munkaköri leírásában a CSR-ral kapcsolatos feladatok kifejezetten szerepelnek;
- nagyobb vállalkozások /intézmények esetében (50 fő fölött) esetében megfontolandó külön szervezeti egység létrehozása vagy meglévő szervezeti egység feladatkörének CSR-tal való bővítése.

Annak érdekében, hogy a kezdeményezés eredményessége országos szinten összegezhetővé váljék, szükséges, hogy a vállalkozások / intézmények a nyomon követés keretében – a tárgyévet követő 6 hónapon belül – saját eredményeikről önkéntes alapon jelentést készítsenek és honlapjukon közzétegyenek, és egyidejűleg a Nemzetgazdasági Minisztérium CSR-ral foglalkozó szervezeti egységének tájékoztatás céljából ugyancsak megküldjenek. Az éves jelentés az elért eredményeket objektív módon mutassa, világítson rá a sikeres elemekre, kritikus szemmel elemezze a várakozásokat nem teljesítő pontokat annak érdekében, hogy a jövőben ezek kiküszöbölhetőek legyenek és tanulságul szolgálhassanak mások számára is.

Az Ajánlás összeállítói nem tekintik változtathatlannak a tartalmat, ezért várják a kezdeményezésbe bekapcsolódó szervezetek észrevételeit, tapasztalatait és javaslatait. A beérkezett megjegyzések, dokumentumok rendszerezése, feldolgozása és értékelése alapján a bővített változat(ok) összeállítása és közreadása is napirenden marad.

A Nemzetgazdasági Minisztérium a vállalkozásoktól / intézményektől beérkezett jelentések alapján két évente Jelentést állít össze a Kormány részére, melyben kitér a legjobb példákra, az elért legfőbb eredményekre, feltüntetésre kerülnek a megvalósítás során adódott nehézségek, azok okai és a továbblépés lehetőségei. E Jelentés a tapasztalatok tükrében kitér a jelen dokumentum felülvizsgálatának szükségességére is.

Hosszabb távon figyelemmel kell lenni a 2002. évi Johannesburgi Fenntartható Fejlődés Világkonferencián elfogadott – a CSR témakörét is érintő – Johannesburgi Végrehajtási Tervben foglaltakra, miszerint a CSR elszámoltathatósággal való kibővítését napirendre kell venni. Ez azt jelenti, hogy a társadalmi felelősségvállalásban való jelenleg önkéntes alapon megvalósuló részvétel később kötelező, azaz jogi alapon kikényszeríthető formában fog tovább működni.

4. Felhasznált és ajánlott források

- Árhusi Egyezmény http://www.ff3.hu/upload/Aarhus_m.pdf
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0100081.TV
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52006PC0338>
- Riói Nyilatkozat a Környezetről és a Fejlődésről (http://www.ff3.hu/upload/Rio_Decl_m.pdf)
- Rio+20: The future we want (<https://sustainabledevelopment.un.org/rio20/futurewewant>)
- Globális Megállapodás (<http://www.unglobalcompact.org/>)
- OECD Annual Report on the OECD Guidelines for Multinational Enterprises 2008 (2009)
- Az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó Irányelvei, 2011. évi kiadás
- 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program (27/2015. (VI.17.) OGY határozat) <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15083.pdf>
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (18/2013. (III. 28.) OGY határozat) <http://nfft.hu/assets/NFFT-HUN-web.pdf>
- A vállalati társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos prioritásokról és Cselekvési Tervről szóló 1201/2015. (IV. 9.) Korm. határozat <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15048.pdf>
<http://www.kormany.hu/download/8/ed/40000/Hat%C3%A1rozat%20%C3%A9s%20Csel%20ekv%C3%A9si%20Terv.pdf#!DocumentBrowse>
- A Földművelésügyi Minisztérium Intézményi Fenntarthatósági Tervéről szóló 7/B/2015.(III. 30.) utasítás
- KÖVET Egyesület – Zöld Iroda Program, zöldítési ötletek (<http://zoldiroda.hu/>)
- Útmutató a fenntartható fejlődés érvényesítéséhez az Új Magyarország Fejlesztési Terv Operatív Programjai keretében kiírt pályázatokhoz (2008. február)

5. Mellékletek

1. számú melléklet: Kivonat az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó Irányelveiből (2011)

Környezetvédelem

A vállalkozások, a működési területük szerinti ország törvényi és jogszabályi keretein belül, az ország adminisztratív gyakorlata alapján, valamint a vonatkozó nemzetközi megállapodásokat, elveket, célokat és szabványokat figyelembe véve fordítsanak megfelelő figyelmet a környezet, a közegészség és a közbiztonság védelmére, valamint általában tevékenységüket olyan módon folytassák, hogy az hozzájáruljon a fenntartható növekedés magasabb céljának eléréséhez. Különösképpen pedig, a vállalkozások:

1. Hozzanak létre és tartsanak fenn egy, a vállalkozásnak megfelelő környezetirányítási rendszert, ideértve:
  - a) A tevékenységük által kiváltott környezeti, egészségügyi és biztonsági hatásokról szóló megfelelő és időszerű információk összegyűjtését és értékelését;
  - b) A javuló környezetvédelmi teljesítmény és forrásfelhasználás érdekében történő mérhető célok és szükség esetén előirányzatok kitűzését, beleértve ezen célkitűzések fontosságának rendszeres felülvizsgálatát, azzal, hogy a célkitűzések adott esetben a vonatkozó nemzeti szakpolitikákkal és nemzetközi kötelezettségvállalásokkal is összhangban legyenek; valamint
  - c) A környezetvédelmi, egészségügyi és biztonsági feladatok vagy célkitűzések megvalósítása során elért haladás rendszeres figyelemmel kísérését és felülvizsgálatát.
2. Figyelembe véve a költségekre, üzleti titokra és a szellemi tulajdonjogok védelmére vonatkozó szempontokat:
  - a) Szolgáltassanak megfelelő, mérhető, (szükség szerint) ellenőrizhető és időszerű tájékoztatást a nyilvánosság és az alkalmazottak számára a vállalkozás tevékenységeinek potenciális környezeti, egészségügyi és biztonsági hatásairól, amibe beletartozhat a javuló környezetvédelmi teljesítmény terén elért fejlődésről szóló jelentés is; valamint
  - b) Folytassanak megfelelő és jól időzített kommunikációt és konzultációt azokkal a közösségekkel, amelyeket a vállalkozás környezetvédelmi, egészségügyi és biztonsági politikája és annak megvalósítása közvetlenül érint.
3. Mérjék fel és döntéshozatali folyamataikban vegyék figyelembe a vállalkozás eljárásaiból, termékeiből és szolgáltatásaiból származó előrelátható környezetvédelmi, egészségügyi és biztonsági hatásokat, az eljárások, termékek, illetve szolgáltatások teljes életciklusa alatt. Ha e javasolt tevékenységeknek jelentős környezetvédelmi, egészségügyi vagy biztonsági kihatásai lehetnek, és ha ezek a tevékenységek felelős kormányhivatali döntéstől függnek, készítsenek megfelelő környezeti hatástanulmányt.
4. A kockázatok tudományos vagy technikai megértésével összhangban, ha fennáll annak a veszélye, hogy a környezet súlyos károkat szenved, beleértve az emberek egészségét és biztonságát is, ne használják fel ürügyként a tudományos bizonyítékok hiányát arra, hogy elodázzák a kár megelőzésére vagy csökkentésére szolgáló költséghatékony intézkedéseket.
5. Dolgozzanak ki kárelhárító terveket a tevékenységükből származó súlyos környezeti és egészségügyi károk (többek között balesetek és vészhelyzetek) megelőzésére, csökkentésére és kezelésére, valamint olyan mechanizmusokat, amelyek elősegítik az illetékes hatóságok felé történő azonnali jelentéstételt.

6. Folyamatosan törekedjenek a vállalat környezetvédelmi teljesítményének állandó, vállalati szintű (vagy adott esetben az ellátási lánc szintjén megvalósuló) javítására az alábbi jellegű tevékenységeket ösztönzésével:
  - a) A vállalkozás egészében olyan technológiák és működési eljárások alkalmazása, amelyek megfelelnek a vállalkozás környezetvédelmi szempontból legjobban teljesítő részére vonatkozó szabványoknak;
  - b) Olyan termékek vagy szolgáltatások fejlesztése, amelyeknek nincs túlzott környezetvédelmi hatásuk; rendeltetésszerű alkalmazásuk biztonságos; energia- és természeti erőforrás-felhasználásukban hatékonyak; újrahasznosíthatók, újrafeldolgozhatók vagy biztonságosan ártalmatlaníthatók;
  - c) A fogyasztók magasabb szintű tájékoztatása annak érdekében, hogy tisztában legyenek a vállalkozás termékeinek és szolgáltatásainak használatából eredő környezeti hatásokkal, ideértve a termékekről szóló pontos tájékoztatást is (például az üvegházhatású gázok kibocsátása, biológiai sokféleség, a nyersanyag-felhasználás hatékonysága, illetve más környezetvédelmi kérdések terén);
  - d) Kutatások folytatása a vállalkozás környezetvédelmi teljesítményének hosszú távú javítása érdekében, például kibocsátáscsökkentő stratégiák kidolgozása, a nyersanyagok hatékony felhasználása és újrafeldolgozása, a mérgező anyagok helyettesítése vagy felhasználásuk csökkentése, biodiverzitási stratégiák stb.
7. Nyújtsanak megfelelő oktatást és képzést alkalmazottaik számára környezetvédelmi, egészségügyi és biztonsági témákban, ideértve a veszélyes anyagok kezelését, a környezeti balesetek megelőzését, valamint olyan általánosabb környezeti irányítási területeket, mint a környezeti hatások felmérése, a közönségkapcsolatok és a környezetbarát technológiák.
8. Járuljanak hozzá a környezetvédelmet szem előtt tartó és gazdaságilag hatékony közpolitika kialakulásához, például olyan partneri kapcsolatok vagy kezdeményezések révén, amelyek elősegítik a környezettudatosságot és a környezetvédelmet.

2. számú melléklet: Nemzetközi kezdeményezések témakör szerinti bontásban

Témakör	Államilag fenntartott vagy támogatott	Üzleti szféra által fenntartott	Partnerségben fenntartott	Munkavállaló vagy NGO által fenntartott
Általános	OECD Irányelvek multinacionális vállalkozások számára	Caux-i Kerekasztal Üzleti Elvek	Föld Karta	
	ENSZ Globális Megállapodás	Globális Sullivan Elvek		
		Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) Fenntartható Fejlődés Üzleti Kartája		
		Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) Üzlet a társadalomban: pozitív és felelős hozzájárulás		
Vállalati közzététel	OECD Vállalati irányítás alapelvei	Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI) Fenntarthatósági Jelentés Útmutató		
	OECD Irányelvek multinacionális vállalkozások számára			
	ENSZ Globális Megállapodás			
Munka	ILO Multinacionális Vállalatok Nyilatkozat		Etikus Kereskedelem Kezdeményezés Alapkódexe és Elvei (UK)	ICFTU Munkaerő-foglalkoztatás alapkódexe
	ILO Nyilatkozat a Munkajogok Alapelveiről		Társadalmi elszámoltathatóság 8000 (SA)	
	OECD Irányelvek multinacionális vállalkozások számára		Tisztességes Munka Szövetség Munkahelyi Magatartáskódex	
	ENSZ Globális Megállapodás			
Emberi jogok	ENSZ Globális Megállapodás			Amnesty International Emberi Jogi Elvek Vállalatok számára
	OECD Irányelvek multinacionális vállalkozások számára			
	ILO Multinacionális Vállalatok Nyilatkozat			
Környezet	ENSZ Globális Megállapodás		Környezetvédelmi irányítási szabványok (ISO 14000 sorozat)	
			Környezetvédelmi vezetési és	

			hitelesítési rendszer (EMAS)	
			Ceres Elvek	
Vesztegetés	OECD Egyezmény a Vesztegetés Ellen	Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) Magatartási Szabályok a Zsarolás és Vesztegetés Ellen		Transparency International Üzleti Elvek a Vesztegetés Ellen
	ENSZ Egyezmény a Korrupció Ellen			
	OECD Útmutató multinacionális vállalatok számára			
	ENSZ Globális Megállapodás			
Kockázat	OECD Kockázattudatossági eszköz a gyenge kormányzati zónákban tevékenykedő multinacionális vállalatok számára			
	ENSZ Globális Megállapodás Üzleti útmutató a konfliktus hatásvizsgálathoz és kockázatkezeléshez			
Minőségkezelés, minőségbiztosítás, érvényesítés			ISO 9000 szabványsorozat a minőségkezelésről	
			Elszámoltathatóság AA1000 biztosítási szabvány	
Ellátási lánc kódex		Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) Útmutató az ellátási lánc felelősségéhez		
Akkreditáció, tanúsítás, címkézés kódex			ISO 14020 szabványsorozat a környezetvédelmi címkékről és nyilatkozatokról	
			ISEAL Helyes gyakorlat kódex a társadalmi és környezeti normák felállításához	
Fogyasztó	ENSZ Útmutató a fogyasztóvédelemhez			
	OECD Irányelvek multinacionális vállalkozások számára			
	WHO Etikai követelmények az orvosi hatóanyagok reklámozásához			
	OECD Útmutató a			

	fogyasztóvédelem számára az elektronikus kereskedelemmel összefüggésben			
Jelentés tétel			Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI) Fenntarthatósági Jelentés Útmutató	
Általános (pl. társadalmi felelősség, fenntarthatóság).	Világbank Teljesítménynormák a társadalmi és környezeti fenntarthatósághoz		GRI útmutatók	
			ISO 26000 Társadalmi felelősségvállalás szabvány	
Érdekeltek bevonása			AA1000 Érintettek bevonása szabvány	
<i>ÁGAZATI</i>				
Reklám		Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) Nemzetközi marketing és hirdetési gyakorlat		
Mezőgazdaság			Ökológiai Mezőgazdasági Mozgalmak Nemzetközi Szövetsége (IFOAM) Elvek és normák	
			Kávetermelők Közösségének Közös Kódexe	
Ruházat			Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI) ágazati kiegészítései	
Vegyí anyagok		Felelős Gondoskodás		
Energia			WRI/WBCSD Üvegházhatású Gáz Jegyzőkönyv	Üvegházhatásúgáz-barát terméktanúsítvány szabvány
			ISO 14064-65 szabvány az üvegházhatásúgáz-kibocsátás méréséhez	
			Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI) elektronikai berendezések	
Kitermelőipar	Kitermelőipar Átláthatósági Kezdeményezés (EITI) Elvek és	Nemzetközi Bányászati és Fémipari Szövetség (ICMM) Elvek a	Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI) bányászat	

	követelmények	fenntartható fejlődés eléréséhez	és fémek	
	Önkéntes elvek a a biztonságról és emberi jogokról	Nemzetközi Cianidkezelési Kódex	Felelős Bányászati Biztosítás Kezdeményezés (IRMA)	
	Kimberleyi folyamattanúsítási rendszer		Gyémánt Fejlesztési Kezdeményezés (DDI) (minőségi előírások)	
	Kisméretű és Kisüzemi Bányászati Együtműködési Csoport (CASM) – legjobb gyakorlatok útmutatója			
Beruházás	Nemzetközi Finanszírozási Társaság (IFC) Teljesítmény norma elvek a felelős beruházáshoz			
	Alapelvek a felelős befektetésekhez			
Elektronika		Elektronikai Ipar Magatartási Kódexe (EICC)		
Erdészet		Európai Papíripari Szövetség (CEPI) Magatartási kódex	Erdőgondnoksági Tanács (FSC) Elvek és követelmények	
			ISO 14061:1998 Információk az erdőgazdasági szervezetek számára az ISO 14001 and ISO 14004 környezeti irányítási szabványok használatához	
Halászat			Tengergazdálkodási Tanács (MSC) környezetvédelmi normák	
Kőolaj és földgáz			Ásványolaj ipar (IPIECA) Útmutató az üvegházhatásúgáz-kibocsátásról szóló jelentéshez	
Játékok		Játégyártók Nemzetközi Szövetsége (ICTI) CARE kezdeményezés		

Forrás: OECD Annual Report on the OECD Guidelines for Multinational Enterprises 2008 (2009)

*Megjegyzés: A **vastagon** kiemelt példáknak van környezetvédelmi vonatkozása.*

3. számú melléklet: Az intézményi fenntarthatósági terv tartalmi ajánlásai

1. Preambulum

2. A Fenntarthatósági Terv szerepe az intézményben

3. Helyzetelemzés

- 3.1. Az épület adottságai, fenntartása
- 3.2. Közlekedés
- 3.3. Energiagazdálkodás
- 3.4. Vízfogyasztás
- 3.5. Hulladék
- 3.6. Működéshez szükséges szolgáltatások
- 3.7. Közbeszerzés
- 3.8. Egészségmegőrzés, sport
- 3.9. Képzések
- 3.10. Társadalmi felelősségvállalás

4. Az intézmény fenntarthatósági vállalásai

- 4.1. A szervezeti felelősségi rendszer áttekinthető és naprakész közzététele
  - 4.2. A társadalmi szolidaritás és bizalom szintjének növekedését szolgáló megoldások alkalmazása
    - 4.2.1. Külső partnerekkel történő kapcsolattartás
    - 4.2.2. A minisztériumi alkalmazottakkal történő kapcsolattartás
  - 4.3. Az intézmény belső és külső kommunikációjának fejlesztése
  - 4.4. Az egészség megőrzéséhez szükséges vállalások a Minisztériumban
  - 4.5. Az intézmény épületének és infrastruktúrájának a fenntartható fejlődés elvének figyelembevételével történő működtetése
  - 4.6. Konferenciák, képzések, workshopok, megbeszélések, és egyeztetések környezettudatos szervezése
    - 4.6.1. Az intézményben megtartandó belső események szervezése
    - 4.6.2. Az intézmény által szervezett külső események szervezése
    - 4.6.3. Kiküldetések, reprezentációs ajándékok
  - 4.7. Az intézményi dolgozók és idelátogatók közlekedésében a környezetbarát közlekedési (elérhetőségi) szempontok érvényesítése, támogatása
  - 4.8. Környezeti szempontok alkalmazása az eszközök, termékek, alapanyagok, szolgáltatások beszerzésénél – kombinált, valamint anyag- és energiatakarékos irodatechnikai készülékek beszerzése és alkalmazása
  - 4.9. Hulladék mennyiségének csökkentése
  - 4.10. Környezettudatos energiafelhasználás
  - 4.11. Környezettudatos vízfelhasználás
  - 4.12. Oktatás, szemléletformálás
- #### **5. A Terv végrehajtása és nyomonkövetése**

4. számú melléklet: A közbeszerzések során figyelembe veendő energiahatékonysági és egyéb környezeti szempontok

A) KÖZÚTI JÁRMŰVEKⁱ:

I. „CE”- jelölés és EK megfelelőségi nyilatkozatⁱⁱ megléte

II.

- energiafelhasználás
- széndioxid-kibocsátás
- nitrogén-oxidok (NO_x), nem-metán szénhidrogének (NMHC) és részecske kibocsátás (PM).

a gépjárművek műszaki dokumentációja vagy

a jogszabályban meghatározott módszertan és paraméterek szerinti értékelés (a teljes élettartamra vetített energiafelhasználási és szennyezőanyag-kibocsátásból eredő üzemeltetési költség + beszerzési ár) alapján (lásd 1. melléklet).

III. gumiabroncsok üzemanyag-hatékonysági (és más lényeges - pl. zajkibocsátási-paramétereire vonatkozó) címke, a lehető legmagasabb „A” energiahatékonysági osztálya.

IV. Egyéb környezeti szempontok az EU GPP kritériumai alapjánⁱⁱⁱ:

- Közlekedés
  - Regenerált kenőolajok beszerzése
  - A használt kenőolajnak és gumiabroncsoknak az ajánlattevő által vállalt megfelelő begyűjtésének és kezelésének biztosításával
  - Alacsony GWP-jű hűtővel felszerelt légkondicionáló rendszerekkel ellátott járművek beszerzése
  - További kritériumokat ld.:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/transport_hu.pdf

B) IRODAI BERENDEZÉSEK^{iv, v}:

I. „CE”- jelölés és EK megfelelőségi nyilatkozat megléte

II. „Energy Star” védjegy, valamint - ha van - energiahatékonysági címke, a lehető legmagasabb „A” energiahatékonysági osztálya.

III. EU ökocímke, „Környezetbarát termék” vagy azzal egyenértékű külföldi (pl. „kék Angyal”) védjegy figyelembevétele, előnyben részesítése.

IV. Egyéb környezeti szempontok az EU GPP kritériumai alapján:

- Bútorok beszerzése során előnyben kell részesíteni a
  - Részben vagy teljesen újrahasznosított anyagokból és/vagy megújuló anyagokból (például fa), illetve jogszerűen és fenntarthatóan kezelt erdőkből származó alapanyagok használatával készült termékeket

- A termékek szervesoldószer-tartalmának és illékony szerves anyag kibocsátását, a ragasztók és felületkezelő anyagok használatát korlátozó gyártástechnológiájú termékeket
- A csomagolóanyagok és a bútoralkatrészek újrahasznosíthatóságának és elkülöníthetőségének biztosítását, valamint megújuló nyersanyag alapú csomagolóanyagok használatát vállaló ajánlattevőt
- Tartós, használatra alkalmas, ergonomikus, könnyen szétszerelhető, javítható és újrahasznosítható bútorokat
- További kritériumokat ld.:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/furniture_GPP_product_sheet_hu.pdf
- Képezelő berendezések
  - Hatékony papírkezelést biztosító termékek beszerzése
  - Olyan termékek beszerzése, amelyek tervezésénél elsődleges szempont volt az erőforrás-hatékonyság, a kismennyiségű hulladék keletkezése, valamint az újrahasználat és az újrafeldolgozás elősegítése
- Irodai számítástechnikai berendezések
  - Korlátozott mennyiségű veszélyesalkotóelem-tartalmú termékek beszerzése
  - Korlátozott zajszintű termékek beszerzése
  - Az újrafeldolgozhatóságot lehetővé tevő kialakítás, hosszabb élettartam és a visszavételi lehetőségek előnyben részesítése
  - A végtermékek biztonságos ártalmatlanítását (újrafeldolgozás, újrafelhasználás, elkülönített gyűjtés) vállaló ajánlattevő előnyben részesítése
  - További kritériumokat ld.:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/office_it_equipment_hu.pdf

C) ÉPÜLETEK^{vi}

I. Költségoptimalizált követelményszint (5. melléklet a 7/2006. (IV. 24.) TNM rendelethez, lásd 2. melléklet)

II. EU ökocímke, „Környezetbarát termék” vagy azzal egyenértékű külföldi (pl. „kék Angyal”) védjegy figyelembevétele, előnyben részesítése.

II. Egyéb környezeti szempontok az EU GPP kritériumai alapján:

- Kapcsolt hő- és villamosenergia-termelő egységek beszerzése
  - Olyan kapcsolt hő- és villamosenergia-termelő egységek beszerzésének előnyben részesítése,
    - amelyek a tüzelőanyagot a leghatékonyabban alakítják át hővé és villamos energiává;
    - amelyek kismértékű légszennyezéssel járnak.
  - További kritériumokat ld.:

<http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/chp/hu.pdf>

- Melegvíz-üzemű fűtőberendezések
  - o Nagy hatásfokú, a levegőbe kevés szennyező anyagot kibocsátó (az ÜHG kibocsátást is ideértve) és alacsony zajkibocsátású berendezések beszerzése az ajánlattevő által vállalt
  - o szakképzett személyzet által végzett, hatékony karbantartással
  - o További kritériumokat ld.:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/water_based/heaters_hu.pdf
- Beltéri világítás
  - o A tervezési szakaszban biztosítani kell, hogy az új világítási berendezések alacsonyabb teljesítménysűrűséggel biztosítsák a vizuális feladatok által támasztott követelményeknek való megfelelést
  - o Alacsonyabb higanytartalmú lámpák beszerzése, az ajánlattevő által vállalt
  - o A felszerelés során keletkező hulladék újrafelhasználással vagy hasznosítással
  - o További kritériumokat ld.:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/indoor_lighting_hu.pdf
- Közvilágítás és a közlekedési jelzések
  - o Fokozott fényhasznosítást biztosító lámpák beszerzése
  - o A biztosított fényerőhöz viszonyítva alacsony energiafogyasztású világítási rendszerek beszerzése
  - o Alacsonyabb higanytartalmú lámpák beszerzése
  - o További kritériumokat ld.:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/street_lighting_hu.pdf
- Egészségügyi szerelvények (pl. csaptelepek)
  - o Víz- és energiahatékony egészségügyi szerelvények beszerzése új és felújított épületekbe
  - o további kritériumokat ld.:
<http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/sanitary/HU.pdf>
- Vízöblítéses WC-k és vizeldék beszerzése
  - o A vízfogyasztás csökkentése
  - o A termék élettartamának növelése, javíthatóság biztosítása
  - o további kritériumokat ld.:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/toilets/criteria_Toilets_hu.pdf

D) EGYÉB, A FENTIEKHEZ NEM SOROLT TERMÉKEK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK^{vii}

I. „CE”- jelölés és EK megfelelési nyilatkozat megléte, továbbá, ha van

II. Energiahatékonyági címke, a lehető legmagasabb, „A” energiahatékonyági osztálya,

III. EU ökocímke, „Környezetbarát termék” vagy azzal egyenértékű külföldi (pl. „kék Angyal”) védjegy figyelembevétele, előnyben részesítése.

IV. Egyéb környezeti szempontok az EU GPP kritériumai alapján:

- Tisztítószeres és takarítási szolgáltatások beszerzése során
  - o Ökocímkés termékek előnyben részesítése
  - o A termékhasználat mérséklése a takarítási tervek és technikák felülvizsgálata útján
  - o Kevesebb csomagolóanyag használata, illetve azok újrafelhasználhatóságának biztosítása (elkülönített gyűjtés)
  - o további kritériumokat ld.:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/cleaning_GPP_product_sheet_hu.pdf
- Másoló- és grafikai papírok esetében
  - o A használatból visszakerült, újrahasznosított papírostokból készült papír (újrahasznosított papír) vagy jogszerűen és/vagy fenntartható módon kitermelt primer rostokból készült papír beszerzése
  - o Alacsony energiafogyasztású és kibocsátású eljárásokkal előállított papír beszerzése
  - o további kritériumokat ld.:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/paper_GPP_product_sheet_hu.pdf

ⁱ a környezetkímélő és energiahatékony közúti járművek beszerzésének előmozdításáról szóló 48/2011. (III. 30.) Korm. rendelet, amelynek alapja az Európai Parlament és a Tanács 1222/2009/EK rendelete (2009. november 25.) a gumiabroncsok üzemanyag-hatékonyság és más lényeges paraméterek tekintetében történő címkézéséről és az Európai Parlament és a Tanács 661/2009/EK rendelete (2009. július 13.) a gépjárművek, az ezekhez tervezett pótkocsik és rendszerek, alkatrészek valamint önálló műszaki egységek általános biztonságára vonatkozó típus-jóváhagyási előírásokról)

ⁱⁱ az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezési kötelezettségeinek előírásáról, valamint forgalomba hozatalának és megfelelőségértékelésének általános feltételeiről szóló 65/2011. (IV. 15.) Korm. rendelet és az energiával kapcsolatos termékek energia- és egyéb erőforrás-fogyasztásának címkézéssel és előírt termékismertetővel történő megadásáról szóló 193/2011. (IX. 22.) Korm. rendelet.

ⁱⁱⁱ Az Európai Unió Bizottsága a környezetbarát közbeszerzés különböző termék- és szolgáltatáscsoportjaira folyamatosan bővülő kritériumrendszereket dolgoz ki és tesz közzé az alábbi weboldalon:

http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm). 2011-ben megjelentette a „Zöld közbeszerzés! A környezettudatos közbeszerzés kézikönyve” c. kiadványának 2. kiadását, melynek magyar nyelvű változata az alábbi linken érhető el: http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_hu.pdf.

^{iv} Pl. számítógépek, monitorok, integrált számítógépes rendszerek, nyomtatók, faxok, levélbélyegzők, fénymásolók, lapolvasók, többfunkciós eszközök, képképző berendezések.

^v A Tanács 2006/1005/EC (2006. december 18.) határozata az Amerikai Egyesült Államok közeleménye és az Európai Közösség közötti, az irodai berendezések energiahatékonyságára vonatkozó címkézési programok összehangolásáról szóló megállapodás megkötéséről.

^{vi} az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló 7/2006. (V. 24.) TNM rendelet

^{vii} Jogszabályok:

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2012/27/EU IRÁNYELVE (2012. október 25.) az energiahatékonyságról, a 2009/125/EK és a 2010/30/EU irányelv módosításáról, valamint a 2004/8/EK és a 2006/32/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről
- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2010/30/EU IRÁNYELVE (2010. május 19.) az energiával kapcsolatos termékek energia- és egyéb erőforrás-fogyasztásának címkézéssel és szabványos termékismertetővel történő jelöléséről
- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2009/125/EK IRÁNYELVE (2009. október 21.) az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2005/32/EK IRÁNYELVE (2005. július 6.) az energiafelhasználó termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapításának kereteiről, valamint a 92/42/EGK tanácsi, illetve a 96/57/EK és a 2000/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról
- az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezési kötelezettségeinek előírásáról, valamint forgalomba hozatalának és megfeleléség értékelésének általános feltételeiről szóló 65/2011. (IV. 15.) Korm. rendelet
- az energiával kapcsolatos termékek energia- és egyéb erőforrás-fogyasztásának címkézéssel és előírt termékismertetővel történő megadásáról szóló 193/2011. (IX. 22.) Korm. rendelet
- egyes termékek energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról szóló egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 40/2011. (X. 14.) NGM rendelet
- a háztartási légkondicionáló berendezések energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról szóló 88/2003. (XII. 16.) GKM rendelet
- a háztartási kombinált mosó-szárítógépek energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról szóló 6/2002. (II. 15.) GM rendelet
- a háztartási fényforrások energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról szóló 4/2002. (II. 15.) GM rendelet
- a háztartási elektromos szárítógépek energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról szóló 78/1999. (XII. 22.) GM rendelet
- a háztartási villamos sütők energiafelhasználásának ismérveiről való tájékoztatásról szóló 87/2003. (XII. 16.) GKM rendelet